

ВНУТРІШНІ ВІЙСЬКА́ — військові формування МВС, призначені для охорони й оборони важливих державних об'єктів, дипломатичних представництв, участі в охороні громадського порядку та боротьбі зі злочинністю, а також забезпечення режиму воєнного стану. В Україні гетьман. доби (17 — серед. 18 ст.) функції В. в. виконували сердюц. полки. Історія В. в. у Рос. імперії, як окремої структури, починається від внутрішньої сторожі — військ. формування, створеного 1811 указом імператора Олександра І. До 1864 існував окремий корпус внутр. сторожі, згодом його обов'язки передані т. зв. місц. військам. За часів Визвол. змагань 1917–21 завдання В. в. виконували армій. формування і загони [Вільного козацтва](#) (УНР), держ. та польова жандармерія (УГА), Окрема Сердюц. дивізія (Гетьманат). У СРСР попередниками В. в. були війська ВЧК, внутр. охорони

Республіки та внутр. служби. До їхнього складу входили частини оператив. призначення і частини охорони підприємств промисловості й залізнич. транспорту. Термін «В. в.» став вживаним від 1922 на позначення частин ГПУ, зайнятих службою у внутр. районах країни. Під час 2-ї світової війни В. в. охороняли тил діючих фронтів і армій. До функцій конвой. частин додалися конвоювання й охорона військовополонених. На Зх. Україні В. в. використовувалися у боротьбі проти підрозділів УПА (див. [Винищувальні батальйони](#)). Відповідно до Указу Президії ВР УРСР від 4 листопада 1991 В. в. МВС СРСР, що дислокувалися на тер. УРСР, прийняті під юрисдикцію УРСР із підпорядкуванням їх МВС УРСР. Від 26 березня 1992 діяльність В. в. регламентована відповід. Законом України.

[П. Д. Біленчук](#), [В. М. Кочетков](#), [В. Б. Міщенко](#)

Бібліографічний опис:

Внутрішні війська / П. Д. Біленчук, В. М. Кочетков, В. Б. Міщенко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-35190>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).